Nr. 21.

Warszawa

$\frac{14}{26}$ maja 1866 r.

Wychodzi w każdą sobotę.

Redakcja przy ulicy Nowy-Świat 14.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Przedłużenie stanu niepewności uważane jest powszechnie jako klęska, pod względem finansowym, gorsza niż wojna. Fortuna publiczna, jakby na falach oceanu, ciągle się chwieje, wszelka norma wartości znika; zmienność ta wartości ruchomych daje pole spekulacji awanturniczéj; moralność publiczna cierpi; kredyt się ścieśnia, praca ustaje.

Trudności banku angielskiego, co spowodowały ogromne podwyższenie stopy skupu do 10%, według pism angielskich, z trzech głównie pochodzą przyczyn: 1^0 zbyt wygórowanego handlu (overtrading), 2^0 nadużycia kredytu przez spółki bankowe (joint-stock banks) w posiłkowaniu przedsiębierstw przemysłowych, a szczególnie dróg żelaznych, i 3^0 wycofywania z Anglji obcych kapitałów pod naciskiem paniki wojennéj. Ta ostatnia przyczyna jawnie przeczy owéj niefortunnéj przepowiedni Ekonomisty londyńskiego, jakoby kapitały wojną wystraszone, miały w Anglji spokojnego szukać schronienia. Bankructwa kilku znacznych spółek bankowych, z biernikami około 20 miljonów f. ster., dorzuciły postrachu w Londynie; upadek jednéj z nich, znanéj pod dawną firmą *Overend Gurney*, uważany jest jako klęska narodowa.

Giełda nasza odznaczyła się w tym tygodniu szczególną apatją. Mało też zmian zaszło w kursach papierów publicznych. Można tylko zanotować podwyżkę o 1% w listach zastawnych ($81\frac{1}{3}$—83), a zniżenie miennego na wexlach zagranicznych, zwłaszcza pruskich—o 3% (z $148\frac{4}{5}$ na $145\frac{4}{5}$), skutkiem obniżenia waluty pruskiéj.

W Paryżu była chwila, że renta francuska spadła do $62,^{70}$, włoska do 36, konsole angielskie do $84\frac{1}{4}$. W kilka minut potém renta podniosła się o 2 fr., a konsole o 1%. Jestto najniższy kurs jaki miały konsole od r. 1848, a niższy o 3% od tego, do jakiego spadły podczas wojny włoskiéj 1859 r.

Giełda florencka w zupełnéj stagnacji: notuje rentę tylko dla formy. Kurs przymusowy spowodował znaczną podwyżkę akcij banku włoskiego: z 1150 na 1310 fran.

Bank frankfurcki podniósł skup na 7%.

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 18—24 maja.

	Stopa %	PARI	CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU: Piątek 18 maja	Sobota 19	Poniedz. 21 święt.	Wtorek 22	Środa 23	Czwar. 24	Stosunek ost. do pari na 100.
			R	u	b	l	e		
1. Papiery publiczne.									
a) Rządowe.									
Polskie. Obligi Skarbowe (r. 100. 250. 500).	4	100	83	83	.	.	.	.	83
Bilety Skarbu Kr. Pol.	$4\frac{3}{25}$	100	.	.	.	.	.	.	.
Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup..	4	75	110	.	.	.	.	.	$146\frac{2}{3}$
Cert. ban. na obl. cz. *A* (z.300) z kup.	5	45	55	.	.	.	.	.	$122\frac{1}{5}$
„ „ „ *B* (z. 200)	0	30	28,50	.	.	.	.	.	95
	5	30	36,75	.	.	.	.	.	$122\frac{1}{2}$
Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy).	0	100	45	.	.	.	.	.	41
Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	61	61,17	.	.	61,50	61,50	$61\frac{1}{2}$
kupon	.	.	.	.	.	.	.	$1,93\frac{1}{3}$	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)............	5	100	85	.	.	.	.	.	85
6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	.	.	.	109,75	109,50	109,50	$109\frac{1}{2}$
„ „ z 1866 r......	5	.	.	.	.	105	105	105,33	$105\frac{1}{3}$
Metaliki (300) lutowe	4	100	100,50	100,50	.	100,50	100,66	100,75	$100\frac{3}{4}$
Metaliki (300) sierpniowe	4	100	101	100,75	.	100,75	101	101	101
Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)..	5	100	.		.	.	88,25	.	$88\frac{1}{4}$
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000).	4	100	84	83,83	.	84	84,17	84,33	$84\frac{1}{3}$
„ „ „ ser. 2	4	100	83	82,83	.	83	83,17	83	83
kupon............	.	60	.	.	.	.	.	$1,68\frac{8}{9}$	.
Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	.	66	67	.	.		66	110
„ „ W-B. (100. 150) ...	4	100	.	.	.	.	60,33	.	$60\frac{1}{3}$
„ „ Teresp. (100).....	5	100	95,25	95	.	95	95	95	95
„ „ Łodzk. (100)	5	100	.	93,50	.	93,50	93.50	93,50	$93\frac{1}{2}$
Rus. Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	127	.	.	127,75	.	.	$102\frac{1}{5}$
Obligi D. Ż. W-Peters. (125. 500).	$4\frac{1}{2}$	100	99,50	.	.	.	.	.	$99\frac{1}{2}$
2. Wexle.									
Berlin.... ...(Tal. 100) 2 mies	.	92,85	137,25	135,90	.	.	135,45	135,45	$145\frac{4}{5}$
Gdańsk....... (100) „	.	92,85	.	.	.	.	.	.	.
Hamburg.....(M. B. 300) „	.	141,02	.	.	.	.	.	.	.
Londyn....... (Ł. 1) 3 „	.	6,30	.	9,14	.	.	$9,07\frac{1}{2}$	9,09	$144\frac{1}{3}$
Paryż ....(Fran. 300) 2 „	.	75	.	.	.	.	110,40	.	$147\frac{1}{5}$
Wiedeń....... (Gul. 150) „	.	92,85	.	.	.	.	.	*108	$*116\frac{1}{3}$
Petersburg....(Rub. 100) 1 „	.	100	.	*99	.	.	.	.	*99
3. Monety.									
Półimperjał....................	.	5,15	7,75	.	.	.	.	.	$150\frac{1}{2}$
Napoleondor	.	5	.	.	.	.	.	.	.
Dukat holenderski..............	.	3	4,30	.	.	.	.	.	$143\frac{1}{3}$
Rubel srebrny..................	.	1	1,42	.	.	.	.	.	142
Talar pruski...................	.	0,92.85	.	.	.	.	.	.	.
Gulden austrjacki	.	0,61.9	.	.	.	.	.	.	.

STOPA SKUPU:	Warszawa.	Peter.	Londyn	Paryż.	Wiedeń.	Berlin.	Frankfurt.	Hamburg.
bankowa:	6%	5	10	4	5	9	7	—
giełdowa:	—	6	9	4	5	8	6	8

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 15 Maja.	w ciągu tygodnia przyb. (+) ub. (—)	w d. 22 Maja.
	r u	b l	i
1. Skup: Portfel a) wexli krajowych..	1.195.632, 40½	+ 166.092, 10½ — 111.390, 19½	1.250.334, 31½
1. Skup: Portfel b) „ zagranicznych	254.121, 74	+ 9.936, 90 — 63.322, 59	200.736, 05
2. Zaliczenia na papiery publiczne ...	1.460.550, 96	— 9.938, 90	1.450.612, 06
3. „ na zast. towarów a) wełny .	61.132, 58½	— 580	60.552, 58½
3. „ na zast. towarów b) in. tow.	155.417, 21½	+ 5.760	161.177, 21½
Łącznie (3)	216.549, 80	+ 5.180	221.729, 80
4. „ „ kosztowności..	546.657,77	+ 11.284, 97 — 12.624, 69	545.318, 05
5. Otwarte kredyta.	3.769.619, 67¼	+ 683.197, 87 — 643.141, 16	3.809.676, 38¼
6. Kasa: Monety srebrne	2 785.886, 72¾	— 2.497, 80	2.783.388, 92¾
6. Kasa: „ złote	29.978, 14	—	29.978, 14
6. Kasa: Bilety Banku Polskiego	877.558	+ 22.480	900.038
6. Kasa: „ Kred. Cesarstwa	719.320	+ 134.263	853.583
Łącznie (6)	4.412.742, 86¾	+ 154.245, 20	4.566.988, 06¾

BILANS RUSKIEGO BANKU PAŃSTWA,

w d. 1/13 maja 1866 r.

STAN CZYNNY.		rubli
1. Kasa wymiany:		
Moneta złota ..	53.223.856, 96	84.312 425, 64
„ srébrna	7.088.568, 68	
Papiery publ...	24.000.000 .	
2. Kasa obrotowa: bilety 4% i kred.		16.919.878, 74
3. Papiery procentowe		12.301.007, 89
4. Dług bezpr. skar. za bilety kred.		568.467.029, 30
5. Dług skarbu z pożyczek odbank.		41.794.425, 95
6. „ „ z oper. wykup. ...		133.601.084, 77
7. Z pożyczek prywatnych		269.318.750, 17
8. Wexle i inne papiery terminowe		5.846.839, 42
9. Zal. na zast. pap. publ., akcij, tow.		29.506.000, 36
10. Rachunki bieżące skarbu i władz		31.451.090, 50
11. Awanse skarbowi na bud. dr. żel.		28.306.429, 21
12. „ zakładom kredytowym.		25.238.413, 92
13. Kapitały kantorów		9.200.000, —
14. Inne czynniki		31.975.885, 50
	Razem	1.288.239.261, 37

STAN BIERNY.	rubli
1. Kapitał zakładowy banku ...	15.000.000, —
2. „ rezerwowy.........	3.547.889, —
3. Depozyta procen. łącznie z %	141.651.414, 02
4. Bilety kredytowe w obiegu...	649 849.487, —
5. „ 5% banku „ ...	262.180.000, —
6. „ 4% „ „ ...	69.307.200, —
7. Rachunki bieżące bez %.....	53.321.196, 23
8. „ „ procentowe.	13.321.502, 21
9. Rachunki z kantorami	11.028.509, 86
10. „ z zakładami kredyt.	27.997.031, 49
11. Inne bierniki	41.035.031, 56
Razem	1.288.239.261, 37

BILANS BANKÓW FRANCUSKIEGO I ANGIELSKIEGO,

w d. 10/11 maja.

STAN CZYNNY	B. francuski.	B. angielski.
	f r a n	k ó w
Fundusz metaliczny	520 248302	328.903500
Portfel i zaliczenia na złoto	693.434143	521.105425
Zaliczenia na pap. publ. akcje	75.628100	276.356350
Dług skarbu i inne wart..	157.586964	375.000000
	1.446.897510	1.497.365275

STAN BIERNY	B. francuski.	B. angielski.
	f r a n	k ó w
Bilety w obiegu	881.233475	558.609875
Przekazy z term. kilkod..	10.841673	11.566625
Rachunki bieżące.......	312.377574	482.434100
Kapitał zakładowy	182.500000	363.825000
Zysk do kapit. doliczony .	7.044776	—
Inne bierniki	52.900012	80.939675
	1.446.897510	1.497.365275

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— *Tymczasowa instrukcja dla Banku Polskiego o losowaniu, spłacie i umorzeniu listów likwidacyjnych*, zatwierdzona przez Komitet Urządzający w d. 12/24 lutego r. b. — jest następującéj treści:

I. *Fundusz na umorzenie*, na zażądania Banku dostarczać będzie Komisja Skarbu: na opłatę ubiegłych kuponów — w miarę wydania listów przez Komisję likwidacyjną; a na spłatę wylosowanych listów — we 2 miesiące po każdém losowaniu (t. j. 1 maja i 1 listopada) (1).

II. *Losowanie* dotyczy listów wypuszczonych w obieg nie mniéj jak na 3 miesiące przed losowaniem; wyłączają się też listy w depozycie banku będące. Co do listów złożonych w depozyt banku na zabespieczenie wierzytelności Towarzystwa Kredytowego, te będą przypuszczane do losowania wtedy dopiero, kiedy nie będzie listów w obiegu.

Po ustanowieniu sumy na jaką listy likw. przez losowanie z obiegu wycofane być mają, bank podaje o tém do wiadomości powszechnéj.

Losowanie odbywać się będzie 2 razy do roku, według ukazu Najwyższego, w obec delegowanych z Kom. Umorz., Kom. Likw. i Kom. Skarbu, i w sposób do losowania obligów skarbowych przepisany. Pierwsze losowanie nastąpi w d. $\frac{20 \text{ sierpnia}}{1 \text{ września}}$ r. b. o godz. 10 rano w sali bankowéj.

Wylosowane N-ra bank ogłosi i zakomunikuje Komisji Umorzenia i Kom. Likwidacijnéj.

III. *Spłata i umorzenie*. Należność za kupony ubiegłe i listy wylosowane, bank wypłacać będzie okazicielom po cenie imiennéj bez potrąceń, oprócz za brakujące nieubiegłe kupony. Z wypłaty okaziciel kwituje na samym liście.

Przed każdym terminem spłaty, bank ogłasza, oraz składa Komisji Umorzenia i Komisji Likwidacijnéj, wykaz listów wylosowanych, po spłatę których właściciele nie zgłosili się; na miesiąc zaś przed każdém losowaniem składa Komisji Umorzenia wykaz listów i kuponów tak spłaconych jak niespłaconych w każdym terminie, oraz umorzonych. (*D. W. - Nr. 107*).

(1) Według art. 56 ukazu, losowanie odbywać się ma 1 marca i 1 września; a spłata 1 czerwca i 1 grudnia.

— *Wypuszczenie 2-éj serji akcij dr. żel. W.-Terespolskiéj*. W skutek uchwały Rady Zarządzającéj Tow. dr. żel. W.-Terespolskiéj z d. 16 maja r. b. wypuszczoną będzie 2-ga serja akcij 100-rublowych sztuk 22.000, z których koncesjonarjusz zatrzymuje dla siebie 7.000, a 15.000 pozostaje dla posiadaczów akcij 1-éj emisji w stosunku 1 na 2 dawne, po cenie rubli 90 z dopłatą procentu 5%, za czas ubiegły od 1 kwietnia r. b., walutą kurs w kraju mającą. Prawo do nowych akcij za całkowitą opłatą służy akcjonarjuszom do 5 lipca r. b.; po tym zaś terminie Rada Zarządzająca postąpi według uznania.

Przeszkody tamujące przywóz zboża do Hiszpanji. Głucha na wszystko co się dzieje w świecie cywilizowanym Hiszpanja, trwa dotąd przy niedorzecznym i szkodliwym systemie zakazu wprowadzania zboża zagranicznego, który tylko w czasie największego nieurodzaju chwilowo bywa znoszony. Zakaz ten, utrzymywany wpływem wielkich posiadaczy ziemskich, ma na celu protekcję rolnictwa, już i tak niesłychanie uprzywilejowanego niezwykłą urodzajnością ziemi i szczęśliwém położeniem półwyspu Iberijskiego, ułatwiającém wywóz płodów rolniczych przez Ocean i morze Śródziemne. Skutki zakazu zupełnie nieodpowiadają oczekiwaniom interesowanych. Rolnictwo stoi na najniższym stopniu: o płodozmianie Hiszpanie nie mają wyobrażenia; narzędzia rolnicze w stanie pierwotnym, — przyczynia się do tego wysokie cło od wprowadzanego żelaza (50%) równające się zakazowi. Ziemia która przy uprawie angielskiéj lub belgijskiéj mogłaby wydać 24 do 32 hektolitrów z hektara, wydaje zaledwie 5 do 6. Żaden kraj nie jest tak często na głód wystawiony jak Hiszpanja, która mogłaby być śpichlerzem Europy.

Minister skarbu Martinez, chcąc podźwignąć rolnictwo, zaprojektował znieść zakaz, a wprowadzić natomiast cło po 23 reale (6 franków) od 100 kilogramów, które według jego obliczenia przyniosłoby skarbowi około 4.000.000 fr. dochodu. Dobroduszny minister myśli, że cudu dokaże, że przyniesie ulgę rolnictwu i skarb wzbogaci. Zupełnie przeciwnego oczekujemy skutku: cło proponowane tak jest wysokie, że równa się zakazowi i tylko w czasie największego nieurodzaju tak obciążone zboże, mogłoby być wprowadzane do Hiszpanji. Dowiódł tego cyframi Don Alonzo de Beraza zdolny redaktor dziennika *Gaceta economista*. Umiarkowane cło np. 1 frank od 100 kilogramów byłoby więcéj odpowiednie, mogłoby dać umiarkowany dochód skarbowi i przynieść ulgę ludności. Najwłaściwsze byłoby jednak zniesienie wszelkiego zakazu i cła tak od zboża jak i żelaza. Wówczas rolnictwo, wolne od ciężarów monopolu, a mając tak pewną w urodzajności ziemi podstawę, zdołałoby wkrótce zakwitnąć, wzbogacić kraj i inną drogą wynagrodzić skarbowi w dziesięcioro, to coby dziś stracił zrzekając się cła i zakazu.

Dziwna rzecz, że w Hiszpanji, gdzie od każdego mizernego farmaceuty wymagają obszernych wiadomości, od reprezentantów narodu, senatorów i ministrów nie żądają nawet elementarnych zasad rachunku i ekonomiki, bez których nietylko mąż stanu, ale żaden najprostszy przemysłowiec obejść się nie może.

Z przyjemnością dowiadujemy się, że projekt ministra Martinez ma być poddany dyskusji na zebraniu hiszpańskiego stowarzyszenia reformy celnéj. Może zebranie to potrafi oczy otworzyć.

— *Produkcja złota i srebra w r. 1863* rozdziela się pomiędzy rozmaite kraje jak następuje:

	Wydobyto funt. złota	srebra
1. W Europie z wyłączeniem Rosji	3.960	405.000
2. W Rosji..................	46.500	40.000
3. W Afryce, na wyspach Sunda i w Małéj Azji	30.000	40.000
4. W Australji i Nowéj Zelandji..	170.000	—
5. W Stanach Zjednoczonych północnéj Ameryki i kolonjach angielskich tamże.........	110.000	650.000
6. W Mexyku	12.000	1.250.000
7. W Ameryce południowéj i środkowéj	12.500	520.000
Łącznie	384.960	2.905.000

W drukarni Gazety Polskiéj.

Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.